

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2020. gada 4. decembrī
(OR. en)

13684/20

JAI 1066
COPEN 366
EUROJUST 156
EJN 106

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	delegācijas
Iepr. dok. Nr.:	13214/20 + COR 1
Temats:	Padomes secinājumi "Eiropas apcietināšanas orderis un izdošanas procedūras – pašreizējās problēmas un turpmākā virzība" – Padomes apstiprināts teksts

Pielikumā pievienoti Padomes secinājumi "Eiropas apcietināšanas orderis un izdošanas procedūras – pašreizējās problēmas un turpmākā virzība", kurus Padome rakstiskā procedūrā apstiprināja 2020. gada 1. decembrī.

Secinājumi ir publicēti arī *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, sk. OV C 419, 4.12.2020., 23.–29. lpp.

Padomes secinājumi

"Eiropas apcietināšanas orderis un izdošanas procedūras – pašreizējās problēmas un turpmākā virzība"

PADOME IR PIEŅĒMUSI ŠĀDUS SECINĀJUMUS.

1. Stratēģiskajā programmā 2019.–2024. gadam, kuru Eiropadome pieņēma 2019. gada 20. jūnijā, galvenā prioritāte ir iedzīvotāju un brīvību aizsardzība. Eiropai ir jābūt vietai, kur cilvēki jūtas brīvi un droši. Šajā nolūkā ir jāpaplašina un jāpastiprina cīņa pret terorismu un pārrobežu noziedzību. Šiem vērienīgajiem mērķiem ir jāatspoguļojas sadarbībā krimināllietās un informācijas apmaiņā, un ir jāturpina uzlabot un attīstīt kopīgu instrumentu piemērošanu.
2. Padomes Pamatlēmums (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (2002/584/TI, EAO pamatlēmums) ¹, kas ir galvenais instruments tiesu iestāžu sadarbībai krimināllietās, ir vienkāršojis un paātrinājis dalībvalstu sadarbību. Tas turpina sniegt būtisku ieguldījumu, lai sasniegtu Savienības mērķi nodrošināt saviem pilsoņiem brīvības, drošības un tiesiskuma telpu.

¹ OV L 190, 18.7.2002., 1. lpp.

3. Vairākkārt ir notikušas diskusijas par to, kā vēl vairāk uzlabot tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās. Šajā procesā ir parādījušās dažas jomas, kurās EAO nodošanas mehānisma efektivitāti varētu vēl vairāk palielināt. Tāpēc 2018. gadā Austrijas prezidentūras laikā Padome pieņēma secinājumus par savstarpēju atzīšanu krimināllietās "Savstarpējas atzīšanas veicināšana, vairojot savstarpēju uzticēšanos" ². 2019. gadā prezidentvalsts Rumānija nāca klajā ar ziņojumu par turpmāko virzību tiesas nolēmumu savstarpējas atzīšanas jomā krimināllietās ³. Komisijas jaunākais – 2020. gada 2. jūlija – īstenošanas ziņojums ⁴, Padomē notiekošo savstarpējo izvērtējumu devītā kārtā ⁵, Eiropas Parlamenta LIBE komitejas īstenošanas ziņojuma 2020. gada 4. septembra projekts ⁶ un virtuālā konference, kas notika 2020. gada 24. septembrī Vācijas prezidentūras kontekstā ⁷, deva jaunu impulsu diskusijām par EAO nākotni.
4. 2022. gada 13. jūnijā apritēs 20 gadi kopš EAO pamatlēmuma pieņemšanas. Lai atzīmētu šo gadskārtu, dalībvalstīm, Komisijai, Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūrai (*FRA*), *Eurojust*, Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklam (*EJN*) un praktiķiem, kas ikdienā strādā pie nodošanas procedūrām, būtu jācenšas rast un īstenot risinājumus pašreizējām problēmām pamatlēmuma piemērošanā.

² OV C 449, 13.12.2018., 6. lpp.

³ 9728/19.

⁴ COM(2020) 270 final.

⁵ Devītā savstarpējo izvērtējumu kārtā – juridisko instrumentu savstarpējā atzīšana brīvības atņemšanas vai ierobežošanas jomā, izvērtēšanas tvērumu sk. dok. 6333/19.

⁶ Ziņojuma projekts par Eiropas apcietināšanas ordera un nodošanas procedūru starp dalībvalstīm īstenošanu ((2019/2207(INI)), 2020. gada 4. septembris; *EPRS, European Implementation Assessment on the European Arrest Warrant* (Novērtējums par Eiropas apcietināšanas ordera īstenošanu Eiropā), PE 642.839, 2020. gada jūnijs.

⁷ Sk. prezidentvalsts dokumentu 11419/20.

5. Padome piekrīt, ka ir iespējami uzlabojumi šādās jomās:
- A. EAO pamatlēmuma transponēšanas un praktiskās piemērošanas dalībvalstīs uzlabošana,
 - B. atbalsts izpildes iestādēm saistībā ar pamattiesību novērtējumiem,
 - C. dažu procedūras aspektu risināšana izsniegšanas un izpildes dalībvalstī,
 - D. rīcība attiecībā uz pieprasījumiem izdot ES pilsoņus trešām valstīm,
 - E. EAO nodošanas procedūru stiprināšana krīzes apstākļos.
- A. EAO pamatlēmuma transponēšanas un praktiskās piemērošanas dalībvalstīs uzlabošana**
6. EAO pamatlēmuma efektivitāte un lietderība galvenokārt ir atkarīga no valsts tiesību aktiem, ar kuriem pilnībā tiek transponētas ES tiesību prasības. Neraugoties uz jau ieguldītajām ievērojamajām pūlēm, joprojām ir iespējami uzlabojumi, jo īpaši ņemot vērā Eiropas Savienības Tiesas (EST) judikatūras attīstību.
7. Padome aicina dalībvalstis nodrošināt EAO pamatlēmuma pareizu transponēšanu, pienācīgi ņemot vērā EST judikatūru un ieteikumus, kas izriet no savstarpējo izvērtējumu ceturtās un pašreizējās devītās kārtas ⁸, kā arī no Komisijas 2006. gada 24. janvāra, 2007. gada 11. jūlija, 2011. gada 11. aprīļa un 2020. gada 2. jūlija īstenošanas ziņojumiem ⁹. Jāatzīmē, ka Komisija ir uzsākusi pārkāpuma procedūras saskaņā ar LESD 258. pantu un vajadzības gadījumā turpinās sākt šādas procedūras tuvākajā nākotnē.

⁸ Sk. galīgo pārskatu 8302/4/09 REV 4 un 6333/19.

⁹ COM(2006)8 final, COM(2007)407 final, COM(2011)175 final, COM(2020)270 final.

8. Rokasgrāmata par to, kā izsniegt un izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi ¹⁰, kas pēdējo reizi atjaunināta 2017. gadā, ir izrādījusies vērtīgs instruments praktiķiem. Ņemot vērā pa šo laiku norisinājušos notikumus, jo īpaši ievērojot Eiropas Savienības Tiesas spriedumu lielo skaitu, Padome aicina Komisiju tuvākajā nākotnē atjaunināt rokasgrāmatu.
9. Dalībvalstis tiek mudinātas atvieglot praktiķiem to valsts tiesību aktu piemērošanu un interpretāciju, ar kuriem īsteno EAO pamatlēmumu, nosakot nesaistošas pamatnostādnes EAO piemērošanai. Šādas pamatnostādnes, kurās būtu jāņem vērā EAO rokasgrāmata un kurām vajadzētu būt ar to saderīgām, varētu palīdzēt izsniegšanas tiesu iestādēm, jo īpaši attiecībā uz pārbaudi par to, vai ir izpildīti nosacījumi EAO izdošanai un vai ir ievērots samērīguma princips.
10. *Eurojust* pārskats "*Case law by the Court of Justice of the EU on the EAW*" (ES Tiesas judikatūra par EAO), kas pēdējo reizi atjaunināts 2020. gada martā, ir izrādījies noderīgs praktiķiem. Padome aicina *Eurojust* pēc iespējas biežāk atjaunināt šo pārskatu un turpināt to atbilstīgā formā darīt pieejamu elektroniskā veidā.
11. Padome mudina dalībvalstis, Komisiju un Eiropas Tiesiskās apmācības tīklu īstenot to centienus atbalstīt un palielināt EAO nodošanas procedūrās iesaistīto praktiķu pastāvīgu apmācību un turpināt veicināt viedokļu apmaiņu starp dažādu dalībvalstu praktiķiem. Tieša saziņa starp praktiķiem dažādās dalībvalstīs veicina savstarpēju uzticēšanos un tādējādi sekmē EAO pamatlēmuma labāku piemērošanu. Būtu jāturpina pētīt iespējas rīkot īpašus apmācības pasākumus praktiķiem no divām vai vairākām dalībvalstīm ar lielu savstarpējo lietu skaitu, lai veicinātu savstarpēju sapratni.

¹⁰ OV C 335, 6.10.2017., 1. lpp.

12. Covid-19 pandēmijas laikā ir kļuvis īpaši uzskatāms, ka *Eurojust* un Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklam (*EJN*) ir būtiska nozīme EAO pamatlēmuma praktiskā piemērošanā. Padome mudina *Eurojust* un *EJN* turpināt vērtīgo darbu un pastiprināt centienus gan vēl vairāk uzlabot informācijas apmaiņu, koordināciju un sadarbību starp valstu tiesu iestādēm, gan sniegt pēc iespējas labāku atbalstu sadarbībai ar Eiropas Prokuratūru (*EPPO*).
13. Lai vēl vairāk uzlabotu EAO pamatlēmuma piemērošanu, būtu jānodrošina centralizēts portāls Savienības līmenī, kurā tiktu vākta un pastāvīgi atjaunināta visa attiecīgā informācija, kas varētu praktiķiem atvieglot EAO izmantošanu. Šajā nolūkā *EJN* tiek aicināts, apspriežoties ar Komisiju, *Eurojust* un citām attiecīgajām ieinteresētajām personām, izpētīt iespējas paplašināt un vēl vairāk uzlabot *EJN* tīmekļa vietni, kas jau tagad sniedz plašu informāciju par EAO un tādēļ ir labs pamats šajā sakarā.

B. Atbalsts izpildes iestādēm saistībā ar pamattiesību novērtējumiem

14. Ar EAO pamatlēmumu ieviestās sistēmas pamatā ir savstarpējas atzīšanas princips (6. apsvērums, LESD 82. panta 1. punkts); EAO izpilde ir noteikums (1. panta 2. punkts), bet izpildes atteikums – izņēmums. Šādu atteikumu, kas varētu palielināt nesodāmības risku un apdraudēt iedzīvotāju drošību un cietušo aizsardzību, principā var paredzēt tikai pamatlēmuma 3., 4. un 4.a pantā paredzētajos apstākļos. Lai gan pamatlēmumā nav paredzēts atteikuma pamatojums nenovēršamu pamattiesību pārkāpumu gadījumā, tas nemaina dalībvalstu pienākumu ievērot LES 6. pantā un Pamattiesību hartā noteiktās pamattiesības un pamatprincipus (1. panta 3. punkts, 12. un 13. apsvērums).

15. EST ir atzinusi, ka izņēmuma apstākļos un ar konkrētiem nosacījumiem izpildes tiesu iestāde var atteikties izpildīt EAO, ja pastāv reāls risks, ka attiecīgās personas nodošana varētu novest pie necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās Hartas 4. panta nozīmē ¹¹, ņemot vērā apcietinājuma apstākļus izsniegšanas valstī, vai pie Hartas 47. panta 2. punktā paredzēto pamattiesību uz taisnīgu tiesu pārkāpuma ¹², ņemot vērā bažas par tiesu iestāžu neatkarību izsniegšanas valstī. Tādējādi praktiķiem ir dots sarežģīts uzdevums katrā gadījumā atsevišķi atrisināt spriedzi starp savstarpējo atzīšanu un pamattiesību aizsardzību.

Aizsardzība pret necilvēcīgu vai pazemojošu izturēšanos

16. Hartas 4. pantā paredzētajam necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodu aizliegumam ir absolūts raksturs, jo tas ir cieši saistīts ar cilvēka cieņas ievērošanu, kas ir Hartas 1. panta priekšmets un viena no Savienības un tās dalībvalstu pamatvērtībām, kā noteikts LES 2. pantā ¹³.
17. Padome uzsver, ka problēmas, kas saistītas ar apcietinājuma apstākļiem izsniegšanas dalībvalstī, ir jārisina šajā dalībvalstī un attiecībā uz visām apcietinātajām personām. Tā īpaši norāda, ka minimālie standarti un kritēriji attiecībā uz apcietinājuma, tostarp pirmstiesas apcietinājuma, apstākļiem jau pastāv atzītu ieteikuma tiesību instrumentu, jo īpaši Eiropas Padomes "Eiropas cietumu noteikumu" ¹⁴, veidā. Padome mudina dalībvalstis veikt vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu atbilstību šiem instrumentiem.

¹¹ EST, 2016. gada 5. aprīlis, C-404/15, *Aranyosi and Căldăraru*; EST, 2018. gada 25. jūlijs, C-220/18 PPU; EST, 2019. gada 15. oktobris, C-128/18, *Dorobantu*.

¹² EST, 2018. gada 25. jūlijs, C-216/18 PPU, LM. Sk. uzsākto tiesvedību apvienotajās lietās C-354/20 PPU un C-412/20 PPU, *Openbaar Ministerie* u.c.

¹³ EST, 2016. gada 5. aprīlis, C-404/15, *Aranyosi and Căldăraru*, 85. un 87. punkts.

¹⁴ Ministru komitejas Ieteikums Rec(2006)2 dalībvalstīm par Eiropas cietumu noteikumiem.

18. Padome īpaši norāda, cik svarīgi ir sniegt praktiķiem nepieciešamo atbalstu un informāciju, lai varētu veikt EST izklāstīto divposmu novērtējumu ¹⁵. Praktiķiem ir jābūt pieejamai objektīvai, uzticamai, specifiskai un pienācīgi atjauninātai informācijai, lai vispirms novērtētu, vai izsniegšanas dalībvalstī pastāv trūkumi attiecībā uz apcietinājuma apstākļiem, kuri var būt sistēmiski vai vispārināti un kuri var ietekmēt konkrētas personu grupas, vai kuri var ietekmēt konkrētas apcietinājuma vietas. Otrajā novērtējuma posmā praktiķiem saskaņā ar EAO pamatlēmuma 15. panta 2. punktu ir jāsaņem visa vajadzīgā informācija par apstākļiem, kādos faktiski ir paredzēts attiecīgo personu turēt apcietinājumā izsniegšanas dalībvalstī, lai novērtētu, vai pastāv pamatoti iemesli uzskatīt, ka nodošanas gadījumā pastāv reāls risks, ka minētā persona tiks pakļauta necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei.
19. Padome pauž gandarījumu par to, ka nolūkā uzlabot piekļuvi vajadzīgajai informācijai Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra (*FRA*) 2019. gadā izveidoja krimināltiesiskās brīvības atņemšanas datubāzi, kurā vienuviet apkopota informācija par laikposmu no 2015. līdz 2019. gadam par apcietinājuma apstākļiem visās ES dalībvalstīs. *FRA* tiek aicināta regulāri atjaunināt šo datubāzi, lai nodrošinātu, ka sniegtā informācija atbilst EST noteiktajām prasībām, un vidējā termiņā novērtēt, vai datubāze atbilst praksē konstatētajām vajadzībām.
20. Padome aicina Komisiju, atjauninot EAO rokasgrāmatu, īpašu uzsvaru likt uz norādījumu sniegšanu praktiķiem par to, kā risināt jautājumu par apcietinājuma apstākļiem, ņemot vērā notiekošās savstarpējo izvērtējumu devītās kārtas rezultātus. Šajā sakarā Komisijai būtu arī jāapsver, vai būtu vēlams izstrādāt praktiskus risinājumus, piemēram, veidni papildinformācijas pieprasīšanai saskaņā ar EAO pamatlēmuma 15. panta 2. punktu.

¹⁵ EST, 2016. gada 5. aprīlis, C-404/15, *Aranyosi and Căldăraru*; EST, 2018. gada 25. jūlijs, C-220/18 PPU, 88.–94. punkts; EST, 2019. gada 15. oktobris, C-128/18, *Dorobantu*, 52.–55. punkts.

21. Hartas 47. panta 2. punktā noteiktajām tiesībām uz taisnīgu tiesu ir kardināla nozīme kā garantijai visu tiesību aizsardzībai, kuras indivīdiem izriet no Savienības tiesībām, un dalībvalstu kopējo vērtību, kas izklāstītas LES 2. pantā, jo īpaši tiesiskuma, saglabāšanai ¹⁶.
22. Padome atgādina dalībvalstīm par to pienākumu nodrošināt tiesiskuma ievērošanu ES un aizsargāt tiesības uz taisnīgu tiesu un jo īpaši piekļuvi neatkarīgai un objektīvai tiesai. Dalībvalstīm jāveic vajadzīgie pasākumi trūkumu novēršanai, lai stiprinātu savstarpējo uzticēšanos un novērstu risku, ka sadarbība krimināllietās tiek politizēta. Padome aicina Komisiju šajā sakarā izmantot savu Līgumu uzraudzītājas funkciju.
23. Padome īpaši norāda, cik svarīgi ir sniegt praktiķiem nepieciešamo atbalstu un informāciju, lai veiktu EST izklāstīto divposmu novērtējumu, kas vajadzīgs gadījumos, kad, iespējams, pastāv Hartas 47. panta 2. punkta pārkāpuma risks ¹⁷. Praktiķiem ir jābūt piekļuvei objektīviem, uzticamiem, konkrētiem un pienācīgi atjauninātiem materiāliem, lai vispirms novērtētu, vai pastāv reāls risks, ka tāda tiesu neatkarības trūkuma dēļ izsniegšanas dalībvalstī, kura pamatā ir sistēmiskas vai vispārējas nepilnības, var tikt pārkāptas pamattiesības uz taisnīgu tiesu. Otrajā posmā praktiķiem saskaņā ar EAO pamatlēmuma 15. panta 2. punktu ir jāsaņem visa informācija, kas vajadzīga, lai novērtētu, vai pastāv būtiski un reāli iemesli uzskatīt, ka attiecīgajai personai būs šāds risks nodošanas gadījumā, ņemot vērā minētās personas personisko situāciju, kā arī pārkāpuma raksturu un faktisko kontekstu, kas ir pamatā EAO.

¹⁶ EST, 2018. gada 25. jūlijs, C-216/18 PPU, LM, 48. punkts.

¹⁷ EST, 2018. gada 25. jūlijs, C-216/18 PPU, 61., 68., 79. punkts.

24. Padome aicina Komisiju, atjauninot EAO rokasgrāmatu, sniegt praktiķiem norādījumus par to, kā rīkoties gadījumos, kad, iespējams, pastāv Hartas 47. panta 2. punkta pārkāpuma risks, un, apspriežoties ar *FRA*, apsvērt veidus, kā uzlabot praktiķu piekļuvi informācijai un informācijas avotiem, uz kuriem praktiķi var atsaukties, ņemot vērā EST noteiktos kritērijus.

Garantijas

25. Saskaņā ar EAO pamatlēmuma 15. panta 2. punktu un LES 4. panta 3. punkta pirmajā daļā noteikto lojālas sadarbības principu izpildes iestāde var pieprasīt papildinformāciju un izsniegšanas iestāde var sniegt garantijas, ka attiecīgā persona nodošanas gadījumā necietīs no tās pamattiesību pārkāpuma ¹⁸.
26. Padome uzsver, ka izpildes tiesu iestādei, ņemot vērā savstarpējo uzticēšanos, kurai ir jāpastāv starp dalībvalstu tiesu iestādēm un uz kuru ir balstīta Eiropas apcietināšanas ordera sistēma, ir jāuzticas šīm garantijām, vismaz tad, ja nav konkrētu norāžu par pretējo ¹⁹.

¹⁸ EST, 2018. gada 25. jūlijs, C220/18 PPU, 108.–110. punkts.

¹⁹ EST, 2018. gada 25. jūlijs, C220/18 PPU, ML, 112. punkts.

C. Dažu procedūras aspektu risināšana izsniegšanas un izpildes dalībvalstī

Procesuālo tiesību stiprināšana EAO tiesvedībā

27. Jau ir panākts ievērojams progress attiecībā uz aizdomās turēto vai apsūdzēto personu procesuālajām tiesībām kriminālprocesā. Īstenojot ceļvedi procesuālo tiesību stiprināšanai ²⁰ kā daļu no Stokholmas programmas ²¹, kopīgas minimālās prasības kriminālprocesam tika noteiktas ar Direktīvu 2010/64/ES (tiesības uz mutisko un rakstisko tulkošanu), Direktīvu 2012/13/ES (tiesības uz informāciju), Direktīvu 2013/48/ES (tiesības uz advokāta palīdzību), Direktīvu (ES) 2016/343 (nevainīguma prezumpcija, tiesības piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā), Direktīvu (ES) 2016/800 (procesuālās garantijas bērniem) un Direktīvu (ES) 2016/1919 (juridiskā palīdzība).
28. Komisijas īstenošanas ziņojumi, kas publicēti 2018. gada 18. decembrī attiecībā uz Direktīvām 2010/64/ES ²² un 2012/13/ES ²³ un 2019. gada 27. septembrī attiecībā uz Direktīvu 2013/48/ES ²⁴, nepārprotami liecina par nepieciešamību uzlabot šo direktīvu transponēšanu. Padome aicina attiecīgās dalībvalstis novērst īstenošanas ziņojumos konstatētos trūkumus un nodrošināt direktīvu pilnīgu un pareizu īstenošanu. Jāatzīmē, ka Komisija ir uzsākusi pārkāpuma procedūras saskaņā ar LESD 258. pantu un vajadzības gadījumā turpinās sākt šādas procedūras tuvākajā nākotnē.

²⁰ Padomes Rezolūcija (2009. gada 30. novembris) par ceļvedi aizdomās turētu vai apsūdzētu personu procesuālo tiesību stiprināšanai kriminālprocesā, OV C 295, 4.12.2009., 1–3. lpp.

²¹ Stokholmas programma – atvērta un droša Eiropa tās pilsoņu un viņu aizsardzības labā, OV C 115, 4.5.2010., 1.–38. lpp.

²² COM(2018) 857 final.

²³ COM(2018) 858 final.

²⁴ COM(2019) 560 final.

29. Padome uzsver, ka ir jāizvērtē procesuālo tiesību praktiskā efektivitāte procesos izsniegšanas un izpildes dalībvalstī saskaņā ar EAO pamatlēmumu. Šajā sakarā vērtīgs devums ir *FRA* 2019. gada 27. septembrī publicētais ziņojums (*Rights in practice: access to a lawyer and procedural rights in criminal and EAW proceedings* (Tiesības praksē – advokāta palīdzība un procesuālās tiesības kriminālprocesā un EAO procesā)), kas aptver situāciju astoņās dalībvalstīs. Padome aicina *FRA* apsvērt iespēju līdz 2022. gadam turpināt pētījumu, attiecinot to uz visām dalībvalstīm un īpašu uzvaru liekot uz to juristu pieredzi, kuri darbojas nodošanas procedūrās.

Tulkojumi

30. Padome atgādina, ka EAO ir jātulko vienā no izpildes dalībvalsts oficiālajām vai pieņemtajām valodām, un uzsver, ka adekvāts tulkojums ir būtisks EAO nodošanas procedūru efektīvai darbībai.
31. Padome aicina dalībvalstis attiecībā uz EAO tulkošanu apsvērt, vai tās varētu vairāk nekā pašlaik izmantot EAO pamatlēmuma 8. panta 2. punktā paredzēto iespēju pieņemt tulkojumu vienā vai vairākās citās Eiropas Savienības oficiālajās valodās, lai vienkāršotu un paātrinātu procedūru.

Tiesvedības nodošana un jurisdikcijas konflikti

32. Lai Eiropā bez robežām izvairītos no nesodāmības, piemēram, ja EAO izpilde tiek atteikta, ja ir jurisdikcijas konflikts vai ja saistībā ar vieniem un tiem pašiem faktiem notiek paralēla tiesvedība divās vai vairākās dalībvalstīs, cita starpā rodas jautājums par to, kā tiesvedību var efektīvi nodot un kā var atrisināt jurisdikcijas konfliktus.

33. Padomes Pamatlēmuma (2009. gada 30. novembris) par jurisdikcijas konfliktu novēršanu un atrisināšanu kriminālprocesā (2009/948/TI) ²⁵ mērķis ir novērst paralēlu tiesvedību saistībā ar tiem pašiem faktiem un principa "*ne bis in idem*" pārkāpumus, bet tas aprobežojas vienīgi ar noteikumu izveidi par informācijas apmaiņu un tiešām apspriedēm starp dalībvalstu kompetentajām iestādēm. Kā uzsvērts 2018. gada 16. februāra ziņojumā "*Eurojust's casework in the field of prevention and resolution of conflicts of jurisdiction*" (*Eurojust* lietu izskatīšanas darbs jurisdikcijas konfliktu novēršanas un risināšanas jomā), joprojām pastāv grūtības, jo īpaši sarežģītās lietās un lietās, kuras saistītas ar negatīviem jurisdikcijas konfliktiem.
34. Pašlaik nav vienota tiesiskā regulējuma kriminālprocesa nodošanai starp dalībvalstīm. Tikai trīspadsmit dalībvalstis ir ratificējušas 1972. gada 15. maija Eiropas Konvenciju par tiesvedības nodošanu krimināllietās. Pārējās dalībvalstis izmanto 1959. gada 20. aprīļa Eiropas Konvenciju par savstarpējo palīdzību krimināllietās saistībā ar 2000. gada 29. maija Konvenciju par Eiropas Savienības dalībvalstu savstarpēju palīdzību krimināllietās vai saistībā ar divpusējiem nolīgumiem vai neoficiālu sadarbību.
35. Iepriekš, neraugoties uz ievērojamām pūlēm, jo īpaši 16 dalībvalstu ierosmi 2009. gadā pieņemt Padomes pamatlēmumu par tiesvedības nodošanu krimināllietās ²⁶, vienprātību par ES instrumentu nav izdevies panākt. Tomēr, kā uzsvērts *Eurojust* 2018. gada 16. februāra ziņojumā un secinājumos par *EJN* 52. plenārsēdi 2019. gadā ²⁷, praktiķi tāpēc joprojām saskaras ar juridiskām un praktiskām problēmām, un tādēļ tie tiecas atbalstīt ES instrumenta izveidi.

²⁵ OV L 328, 15.12.2009., 42.–47. lpp.

²⁶ OV C 219, 12.9.2009., 7.–17. lpp.

²⁷ 14501/19.

36. Kopīgi noteikumi starp dalībvalstīm par tiesvedības nodošanu un jurisdikcijas konfliktiem principā varētu būt nozīmīgs ieguldījums cīņā pret pārrobežu noziedzību, palielinot kriminālprocesa efektivitāti un uzlabojot pareizu tiesas spriešanu brīvības, drošības un tiesiskuma telpā.
37. Savā ziņojumā par turpmāko virzību tiesas nolēmumu savstarpējas atzīšanas jomā krimināllietās ²⁸ prezidentvalsts Rumānija ierosināja veikt turpmāku izpēti par nepieciešamību iesniegt tiesību akta priekšlikumu par tiesvedības nodošanu krimināllietās plašākā kontekstā, ietverot izvērtējumu par noteikumiem Pamatlēmumā 2009/948/TI par jurisdikcijas konfliktiem. Ņemot vērā šo ziņojumu, Komisija finansēja akadēmisku pētījumu par tiesvedības nodošanu krimināllietās, kas tiks pabeigts 2021. gada otrajā pusē.
38. Padome aicina Komisiju, tiklīdz būs pieejami pētījuma rezultāti, ar dalībvalstīm, *Eurojust* un *EJN* apspriest, vai ir iespējams izstrādāt jaunu priekšlikumu ES instrumentam par tiesvedības nodošanu krimināllietās un vai tas sniegtu pievienoto vērtību. Ja atbilde būs apstiprinoša, Komisija tiek aicināta sagatavot ietekmes novērtējumu un attiecīgā gadījumā tiesību akta priekšlikumu.

Alternatīvu veicināšana apcietinājumam un EAO izmantošanai

39. Padome mudina dalībvalstis izpētīt iespējas vajadzības gadījumā pastiprināt ar brīvības atņemšanu nesaistītu sankciju un pasākumu izmantošanu, kā izklāstīts Somijas prezidentūras laikā pieņemtajos Padomes secinājumos par ar brīvības atņemšanu nesaistītu sodu un pasākumu izmantošana krimināljustīcijas jomā ²⁹.

²⁸ 9728/19.

²⁹ OV C 422, 16.12.2019., 9. lpp.

40. Apsverot, kā EAO izpilde ietekmēs pieprasītās personas brīvību, izsniegšanas iestādei ir jānosaka, vai, ņemot vērā katras lietas konkrētos apstākļus, ir samērīgi izsniegt EAO. Šis novērtējums jo īpaši ietver jautājumu par to, vai EAO ir vispiemērotākais instruments vai arī tā vietā varētu izmantot citus tiesiskās sadarbības pasākumus (piemēram, Eiropas izmeklēšanas rīkojumus, Eiropas uzraudzības rīkojumus, ieslodzīto nodošanu).
41. Padome aicina Komisiju un dalībvalstis apsvērt, vai ir nepieciešams pastiprināt citu tiesu iestāžu sadarbības pasākumu izmantošanu, ņemot vērā pašlaik notiekošās devītās savstarpējo izvērtējumu kārtas rezultātus.

D. Rīcība attiecībā uz pieprasījumiem izdot ES pilsoņus trešām valstīm

42. Padome atgādina, ka tieslietu ministru neoficiālajā videokonferencē 2020. gada 4. jūnijā notika viedokļu apmaiņa par pašreizējo stāvokli saistībā ar trešo valstu izdošanas pieprasījumiem attiecībā uz ES pilsoņiem, kas nav pieprasījuma saņēmējas dalībvalsts valstspiederīgie.

43. Pēc EST spriedumiem *Petruhhin* lietā un vairākiem sekojošiem nolēmumiem ³⁰ dalībvalstis, rīkojoties attiecībā uz šādiem pieprasījumiem, saskaras ar diviem pienākumiem: no vienas puses, pienākumu pildīt esošos pienākumus, ko paredz starptautiskie tiesību akti, un apkarot risku, ka attiecīgais nodarījums paliks nesodīts, un, no otras puses, dalībvalstīm, kas neizdod savus valstspiederīgos, ir pienākums, saskaņā ar pārvietošanās brīvības principu un nediskriminācijas principu pilsonības dēļ, cik iespējams efektīvi aizsargāt citas dalībvalsts pilsoņus no pasākumiem, kuri var tiem atņemt tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties Eiropas Savienībā. Minētajā sakarā EST ir precizējusi, ka pieprasījuma saņēmējai dalībvalstij ir jāizvērtē, vai nepastāv alternatīvs pasākums, kas mazāk ietekmētu brīvas pārvietošanās tiesību izmantošanu un kas ļautu tikpat efektīvi sasniegt mērķi – nepieļaut nesodāmību ³¹. Tas ietver tās dalībvalsts informēšanu, kuras pilsonība ir attiecīgajai personai, un, ja minētā dalībvalsts to lūdz, pieprasītās personas nodošanu minētajai dalībvalstij, piemērojot EAO pamatlēmumu, ar noteikumu, ka minētajai dalībvalstij ir kompetence veikt šīs personas kriminālvajāšanu par ārpus valsts teritorijas izdarītajiem nodarījumiem ³².
44. Ir paveikts ievērojams darbs, lai sniegtu ieskatu par *Petruhhin* lietas principu praktisko piemērošanu dalībvalstīs ³³. Tomēr pašreizējā judikatūra nesniedz risinājumu gadījumos, kad valstspiederības dalībvalsts nevar izsniegt EAO attiecībā uz pieprasīto personu.

³⁰ EST, 2016. gada 6. septembris, C-182/15, *Petruhhin*; EST, 2018. gada 10. aprīlis C-191/16, *Pisciotti*; EST, 2018. gada 13. novembris, C-247/17, *Raugevicius*; EST, 2020. gada 2. aprīlis, C-897/19 PPU, *Ruska Federacija*; sk. izskatīšanā esošo lietu C-398/19, *Generalstaatsanwaltschaft Berlin*.

³¹ EST, 2016. gada 6. septembris, C-182/15, *Petruhhin*, 41., 47.–50. punkts.

³² EST, 2016. gada 6. septembris, C-182/15, *Petruhhin*, 41., 47.–50. punkts.

³³ Sk. Padomes dokumentus 10429/17, 15786/17, 15207/17.

45. Padome pauž gandarījumu par to, ka *Eurojust* un *EJN* ir veikuši ļoti lietderīgu analīzi par to, kā praksē tiek izskatīti trešo valstu lūgumi izdot Savienības pilsoņus. Padome savlaicīgi apspriedīs šīs analīzes rezultātus un lems par to, vai būtu jāveic turpmāki pasākumi un, ja būtu, tad kādā veidā.
46. Dažādu dalībvalstu praktiskā pieredze liecina, ka ir gadījumi, kuros trešās valstis iesniedz nepamatotus un ļaunprātīgus izdošanas lūgumus. Padome aicina Komisiju, ņemot vērā *Eurojust* un *EJN* sagatavotās analīzes rezultātus, apsvērt, vai ir vajadzīga turpmāka rīcība, piemēram, ierosinājums kopīgai pieejai, kā rīkoties saistībā ar iespējami ļaunprātīgiem, tostarp, politiski motivētiem, meklēšanas un izdošanas lūgumiem no trešām valstīm. Šajā kontekstā būtu jāņem vērā dalībvalstu labākā prakse.

E. EAO nodošanas procedūru stiprināšana krīzes apstākļos

47. Lai novērstu Covid-19 izplatīšanos, dalībvalstis ir veikušas dažādus pasākumus, piemēram, robežu slēgšanu, gaisa satiksmes apturēšanu un stingru kontaktu un sociālās distancēšanās noteikumu piemērošanu. Tas ir arī būtiski ietekmējis tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās, jo īpaši nodošanas procedūras saskaņā ar EAO pamatlēmumu.
48. Padome uzsver, ka brīvības, drošības un tiesiskuma telpā ir ļoti svarīgi krīzes laikā nodrošināt pienācīgu tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās. Covid-19 ir īpaši parādījusi, cik svarīga ir koordinēta un ātra informācijas un pieredzes apmaiņa un ka ir jāturpina digitalizēt sadarbību starp dalībvalstīm.

49. Attiecībā uz nepieciešamo informācijas un pieredzes apmaiņu krīzes laikā svarīga ir visu iesaistīto rīcībspēku koordinēta pieeja, lai izvairītos no darba dublēšanās un racionalizētu informācijas vākšanu un izplatīšanu. Ir pierādījies, ka anketu izmantošana ir vērtīgs informācijas vākšanas instruments, un *Eurojust* un *EJN* regulāri atjauninātais apkopojums, kurā apvienota *Eurojust*, *EJN* un Padomes prezidentvalsts/generālsēkretariāta saņemtā informācija, ir izrādījies vērtīgs instruments koordinētai informācijas apmaiņai un liels palīgs praktiķiem. Nākotnē būtu jāapsver iespēja izveidot elektronisku platformu, kurā krīzes laikā katru dienu varētu aplūkot noderīgu informāciju un to atjaunināt.
50. Padome uzsver, ka būtiska nozīme ir digitalizācijai. Covid-19 pandēmija ir skaidri parādījusi, ka nepieciešams ātri un visaptveroši digitalizēt tiesu iestāžu pārrobežu sadarbību, kā uzsvērts Padomes secinājumos "Tiesu iestāžu pieejamība – digitalizācijas sniegto iespēju izmantošana", par kuriem vienojās Vācijas prezidentūras laikā ³⁴. Daudzos gadījumos praktiskus jautājumus var atrisināt, izmantojot digitālus risinājumus.
51. Padome pauž gandarījumu par Komisijas galīgo ziņojumu par pētījumu par pārrobežu digitālo krimināljustīciju, kas publicēts 2020. gada 14. septembrī. Pēc šī pētījuma pieņemtos turpmākos pasākumos īpaša vērība būtu jāveltī šādiem aspektiem: drošu elektronisko sakaru kanālu izveide starp kompetentajām iestādēm, saskaņota pieeja elektronisko parakstu atzīšanai un izmantošanai vai vismaz elastīgāka esošo sistēmu izmantošana, drošu līdzekļu izveide lielu datņu pārsūtīšanai un videokonferenču sistēmu labāka saskaņošana, jo īpaši attiecībā uz to kvalitāti un tehnisko sadarbību.

³⁴ OV C 342I, 14.10.2020., 1–7. lpp.